

Агњешка Клос

ПОЕТСКО ТЕЛО

* * *

Првога дана проговорила је река Сола¹
и излила се из обала.
Видела сам то као чеп на дугој улици:
као недостатак депласмана.

Сола,
река смрти
не подноси живот.

Излива се, када се
препуни.

У то време су аутомобили (црвене и жуте мрвице)
возили тако споро да су их мимоилазиле мајке с децом.

Деца у малим колицима
подижу румене ручице и
поздрављају тужна кола
покривена лимом.

У Пјастовској² у то време
ужурбаност,
мада је уопште нема.
Улица зауставила дах –
не због челика, алуминијума, бетона,
нити због људских тела.
Фрагмент барокног олтара,
међутим, ја идем и привремено се одвија
живот
налазим презерватив који је
неко у љубавном заносу
заборавио да стави.
Плава као челик и препарат за прање зуба.

¹ Једна од река које протичу кроз Краков. (Прим. ђрев.)

² У Пјастовској улици број 46/18 у Кракову становала је Вислава Шимборска. После њене смрти, Фондација „Вислава Шимборска” изнајмљује тај стан на месец дана особама које се научно баве животом и делом ове песникиње. (Прим. ђрев.)

Даље, одмах прекопута лепе жуте перионице,
налазим ципеле за трчање,
мада у њих никада више нећу ускочити.

* * *

Упражњаваће секс какав нису познавали
– младић је то јасно рекао –
на улици, а потом у лифту.
Мада се досад не зна да ли је то
његово обећање
или је рекао тек тако, јер се стиди.

Иду Улицом Свете Катарине,
и даље верују у себе.

Вече се не изјашњава
ни за чију страну.

На прозорима телевизори,
старци дремају у пећинама,
као на сликама старих мајстора.

Нема мајстора –
постоје таксисти, који крадом посматрају девојке.

Примећујем плодове
јунака из другог плана.

У трамвајима су се управо упалиле светиљке.
Личе
на кафанице
пуне усамљених људи.

Неко од нас се наругао,
и у Општој издавачкој кући за пољопривреду и шумарство
објавио
превод с чешког на немачки.

Леп мајмуночовек, који подсећа на
Готлибове³ акварелчиће из Аушвица

³ Маурици Готлиб (право име Мојжеш Давид, 1856–1879), јеврејског порекла, студирао у Пољској и у Бечу у време романтизма, бавећи се најпре историјом Пољске, истовремено обрађивао је и

– чини се, откривен је,
на јави:
да ли је то онда крај сна?

Пре него што се појавио човек,
владао је стари век Земље.
Средњи век Земље,
нови век Земље,
квартар или антропозоик.
Тек од квартара
било је очигледно порекло родослова:

живот у гомили, свет и уметничка дела.
И на тај начин – као у биоскопу –
прелазимо на савремене људске расе,
а затим – једноставно –
на праг цивилизације.

Након уласка у празну собу
видимо човека заједно с његовом
снагом.
Затворио се у свилопрељину чауру 5G
и даље не може да заустави старење,
знаке смрти
(његова аура прелази у стање
налазишта, култура и индустрија усамљености).

Посматрам муву,
јесен је топла, безбрижна и пуна случајева
– попут лета бива врела и испуњена потонућима.

Надвикала сам стих, а желела сам да пишем о заустављеном
кретању,
путу, који никада неће бити река,
статистика и наука о човеку.

Дакле, учиш нове речи.
Данас те је твоја људска породица научила обрту:
Мајер ши ѿвоју
– видевши случај,
можда смртни.

теме из јеврејске културе, посебно се истакао у сликању портрета на религијске теме. Иако је умро је млад, његове слике се ипак налазе у најзначајнијим пољским музејима. (Прим. ѿрев.)

* * *

Мува затворена у ауту:
седимо привезани појасевима, као на неуспелој представи.
На бочној траци, с обе стране ауто-пута,
гости,
закуске,
мимоилазимо госте.

И ево Очева.
Ироније ради, у време све нижих алиментација
и вишег државног додатка комплетној породици –
нека јој иде од руке.
Мимоилазимо их издалека,
у перспективи

мува се шетка по сунцу.
Ноге залепљене за подолит, јер
свако од нас жели то да заустави,
престигне

у такту беспомоћних операција.
Звезда летњих фестивала пева о усамљености,
да ли се стога усамљеност продаје као пиво?

На путу удес:
завидим муви,
она је само инсект.

Пролазе каруце, мимоилазе
несрећни случај
путују даље.

* * *

О чему је то требало да буду стихови?
О човеку у празном стану
и о човеку у гомили.
О науци кроз читав живот, или
о куповини у Бубамари⁴ и

⁴ Португалски ланац супермаркета присутан широм Пољске. (Прим. њев.)

о антропологији.
О науци о човеку, који ћути,
јер је умро.

Проветравам мирис, мада је требало да га
студирам.
У потрази за песникињом срећем себе
уместо Шимборске, у огледалу –
ја.

Ово је четврти стих по поруџбини,
још један и исплатиће ми
стипендију.

Уместо стана студирам:

Пјастовску улицу,
трагове голубова,
трагове штете услед квара,
трагове старих жена
с псетанцима.

Да бих дошла у празан стан⁵
укључујем GPS.
Води ме Холовчиц⁶ –

идемо опрезно
с врућом пицом.

* * *

Имати у двадесет шестој години хиљаду година,
сместити се у оно тело,
које је имало силне претензије.
Видети из лета птица
– из невисоко обешеног дрона,
чији пилот је заљубљен у тебе

⁵ Агњешка Клос је боравила у стану Шимборске и касније написала песничку збирку *Поејско шело*. (Прим. њрев.)

⁶ Кшиштоф Холовчиц (1962), пољски вишеструки победник на домаћим и међународним аутомобилским тркама. (Прим. њрев.)

узалуд.

Краковски Казимјеж⁷ пошао је
својим путем –
уском стазом близу
комесаријата.

Видиш ли тај град
зауостављен у етно-парку?
Између Шимборске и Лема?
Мојсије у корпици изнад Блоња:⁸
више аушентичности – написали су на Мојсијевом балону.
Јер, то је био балон, зар не?

* * *

Њено поетско тело прало се
свакодневно и излазило из куће после двадесет три сата.
Мршави ножни листови на степеништу,
лифт није лупао
(као у време ратног стања,⁹ које овде није спровођено).

Свакодневно исто
– осим лети, када заправо није било мрачно,
а град није могао да заспи, за нечим је жудело.
А жудећи – певушило је,
јело,
знојило се и хладило,
јурећи за таксијима као
за стоком у Тексасу,
хладило се.

Жабице¹⁰ онда бејашу Емпици¹¹ двадесетог века –
појавиле су се у Пјастовској
као струја и већ су
остале:

с Украјинцима,
јефтиним аутомобилима
и с поетским телом.

⁷ Некадашња јеврејска четврт у Кракову. (Прим. њрев.)

⁸ Позната градска четврт у Кракову. (Прим. њрев.)

⁹ Увођено у Пољској у време Солидарности почетком осамдесетих година. (Прим. њрев.)

¹⁰ Назив ланца продавница у Пољској. (Прим. њрев.)

¹¹ Назив ланца продавница у Пољској. (Прим. њрев.)

Радило у једном од одсека изведених
на брзину у некадашњој згради поште,
а не – како је сматрала прве ноћи –
у фантастичном борделу.

* * *

Добила си додатак,
мада си се на време повукла.
Сваког часа губе се твоја сећања,
премда на твоје ствари –
мисли Лумпекс.¹²

На ону твоју перионицу аутомобила,
твоје надахнуће,
сунце продире кроз прозор

и чисти.

Увече откриваш пруге
усамљене ауто-жене,
која се паркира покрај излаза
као полицајац
и броји новац од перионице.

Крај самог плота опажаш
да само њен ауто
тоне у прљавштини.

Људи изложени на
продају
у реду за млечни ресторан
као сиреви у сребрном
паковању.

Краковски старији господин:
старовременска фризура,
летње одело,
вунени прслук.
Стрпљиво чека лењивце,

стога
излази, јер је заборавио да стоји.

¹² Назив продавница половне одеће у Пољској. (Прим. ђрев.)

Он је становник Крупњиче 22.¹³
 Затим се враћаш Шимборској и питаш: због чега онај
 човек није изумро?

Он је заобишао ред и отишао.

* * *

Њушка избеумљено
 у потрази за љубављу.
 Већ је овде био
 сређен под,
 без мрвица.

У соби стаклени сто –
 кокице¹⁴ за Песах¹⁵ одавно припремљене,
 нешто јечи у регалима,
 постајући реч.

Мачка добила зубе
 и проговорила:
 (шапат мачке, јер није добила реч).

Остали плишано мајмунче и мајмуночовек у књизи,
 обоје спавају
 од предозирања.

* * *

Остале су лампе,
 с напором нешто говоре,
 а када треба – запињу
 и гасе се.

Сваког часа рестарт –
 нада у промене
 и поново

¹³ На тој се адреси после Другог светског рата налазио се Дом писаца, у коме је извесно време становала и Шимборска. (Прим. њев.)

¹⁴ Хлепчићи у виду пилића који се припремају за Пасху. (Прим. њев.)

¹⁵ На хебрејском је Песах, а на другим језицима Пасха. (Прим. њев.)

исти стан,
исти тепих
(јелени).
Инсекти посустали,
док преносе мрвице и шећер.

Данас је сва нада у шуму дрвећа.
Некаква постојаност,
јер се маса куће нашла у тешком положају
између оног и овог што је већ
прождире.

* * *

Свакодневно сјајно

Оно исто.

Еуфорија због виђења сунца
обнажује се као у Египту.

Тешке ролетне плаше голубове и мраве,
заузимају виши спрат и пратиће

гробну тишину –
ни будилника,
ни срца.
Светле плочице у кући на сат
раде за катафалк.

Једном недељно на коленима
савлађујем дистанцу,
рибајући салон и
собу смрти.

* * *

Два бића се подносе.
Непрестано је
моје тело у окршају
са станом.

Закопчавам скафандер –
 Патент-брава додирује зидове,

стан ослушкује и посматра.

У мом сталном телу има места за већи космос,
 међутим, присвајам живот песникиње у празном стану
 мењајући одају сећања
 у луксузан хотел.

* * *

Ноћу ме оставља на миру –
 кријем се испод јоргана и полажем главу
 далеко од њене собе.

Раздваја нас мрак.

Тада улазе: стан,
 капи воде из туша,
 машина за прање посуђа,
 божанско биће у цевима.

На вишем спрату поетско тело
 с чиодама.

Промена размера и веровања:
 мезозоик и Египат,
 миш и краљица,
 али и – јајна ћелија и сперматозоид.

* * *

Недовољно је веровати или поистовећивати се, треба илумини.

Јер
 у бескрајној реченици –
 велика је моћ.

Мрзим путовања,
 а путујем,
 мрзим путнике,
 а јесам они.

Привремена адреса:
подносим у библиотеци име,
на које ће стићи казна.

Након два дана браним адресу као тврђаву.
Сигурна сам да ту станујем.
Желим то најдуже могуће.
Заправо – заувек.

(С пољској превела Бисерка Рајчић)

Напомена преводитељке:

Агњешка Клос (*Agnieszka Kłos*), рођена седамдесетих година у Познању, студирала је Филолошки факултет, Историју уметности и Фотографију на Универзитету у Вроцлаву и у Немачкој, потом на Факултету Вили Брант, а докторирала је у Историјском институту у Вроцлаву на теми *Вишталност мршвих просјора Аушвиц-Биркенау*, бавећи се пре тога више година документацијом и личним предметима логораша поменутих логора. Била је уредница веома цењеног књижевног часописа *Риша Баум* у Вроцлаву, сарађујући и са другим часописима, пишући о књижевности, ликовној уметности и позоришту. Објавила је збирке кратких прича *Укујни прешкови свећа* (*Całkowity koszt wszystkiego*, 2008), *Ипре у Биркеану* (*Gry w Birkenau*, 2015) и *Виша осељљивосћ* (*Wyższa czułość*, 2020).

Поејско шело (*Ciało poetyckie*, 2022) њена је прва песничка збирка настала током једномесечног боравка (септембар 2021) у стану Виславе Шимборске у Кракову, када се обрела у улози „космичког антрополога”, односно трагала за „остацама једног света” и „непостојећим језиком” на коме је „водила дијалог с духом Шимборске” у простору њеног краковског стана у Пјастовској улици број 46. Наслов књиге позајмила је од песничке збирке француског песника Жака Лекока, преведене на пољски и објављене 2021. године.

Боравећи месец дана у стану пољске нобеловке, покушавала је да с њом води дијалог који је назвала „Дијалог два поетска тела”, од којих је једно физички умрло, а друго је живо и као стипендиста проводи месец дана у бившем песникињином стану, обилази архиве и музеје у којима се налази њена заоставштина, победивши претходно на конкурс у који се пријавило више десетина песника, међу њима и добитници Награде за поезију „Вислава Шимборска”. Међутим, победила је књижевница која дотле није писала поезију, али се изврсно разумела у рад с историјском документацијом, као и у заоставштину Шимборске у краковској Јагелонској библиотеци и Народном музеју, где се она чува. На основу наведеног настала је прва песничка збирка Агњешке Клос у којој се на посебан начин разматра живот и стваралаштво пољске нобеловке након њене смрти. Преводиоци пољске поезије увелико је преводе на своје језике и објављују. Између осталих, привукла је и мене да је преведем на српски.

Агњешка Клос (*Agnieszka Kłos*; Познањ, Пољска), студирала је Филолошки факултет, Историју уметности и Фотографију на Универзитету у Вроцлаву и у Немачкој, потом на Факултету Вили Брант, а докторирала је у Историјском институту у Вроцлаву на теми *Вишталност мршвих просјора Аушвиц-Биркенау*, бавећи се пре тога више година документацијом и личним предметима логораша поменутих логора. Била је уредница веома цењеног књи-

жевног часописа *Риџа Баум* у Вроцлаву, сарађујући и са другим часописима, пишући о књижевности, ликовној уметности и позоришту. Објавила је збирке кратких прича *Укуйни шрошкови свећа* (*Całkowity koszt wszystkiego*, 2008), *Ипре у Биркеану* (*Gry w Birkenau*, 2015) и *Виша осећљивост* (*Wyższa czułość*, 2020).

Поетско ѿело (*Ciało poetyckie*, 2022) њена је прва песничка збирка настала током једномесечног боравка (септембар 2021) у стану Виславе Шимборске у Кракову, када се обрела у улози „космичког антрополога”, односно трагала за „остацима једног света” и „непостојећим језиком” на коме је „водила дијалог с духом Шимборске” у простору њеног краковског стана у Пјастовској улици број 46. Наслов књиге позајмила је од песничке збирке француског песника Жака Лекока, преведене на пољски и објављене 2021. године.

Боравећи месец дана у стану пољске нобеловке покушавала је да с њом води дијалог који је назвала „Дијалог два поетска тела”, од којих је једно физички умрло, а друго је живо и као стипендиста проводи месец дана у бившем песникињином стану, обилази архиве и музеје у којима се налази њена заоставштина, победивши претходно на конкурс у који се пријавило више десетина песника, међу њима и добитници Награде за поезију „Вислава Шимборска”. Међутим, победила је књижевница која дотле није писала поезију, али се изврсно разумела у рад с историјском документацијом, као и у заоставштину Шимборске у краковској Јагелонској библиотеци и Народном музеју, где се она чува. На основу наведеног настала је прва песничка збирка Агњешке Клос у којој се на посебан начин разматра живот и стваралаштво пољске нобеловке након њене смрти. Преводиоци пољске поезије увелико је преводе на своје језике и објављују. Између осталих, привукла је и мене да је преведем на српски.